Cele trei lecţii de învaţat din amenzile uriaşe primite de Apple, Facebook şi TikTok pentru neconformare GDPR

Grupul de companii Meta, care deține platformele Facebook și Instagram, a fost amendat cu 390 milioane euro, la începutul acestui an, pentru încalcari grave ale prevederilor GDPR. Pe lânga amenda de 400 de milioane de euro aplicata acum, la finalul anului trecut a ramas definitiva și amenda de 225 de milioane pe care a primit-o pentru Whatsapp, tot pe motive de confidențialitate și securitate a datelor.

De asemenea, tot în luna, ianuarie a acestui an, Whatsap, care este parte a grupului Meta, a mai primit o amenda de cinci milioane de euro tot pe motive de GDPR. Tot atunci a fost amendata şi reţeaua de socializare Tik Tok, pe motiv ca nu respecta standardele de GDPR impuse prin legislaţia internaţionala.
La fel, compania Apple, tot ianuarie acest an, s-a trezit cu o amenda de 8 milioane de euro, pentru acelaşi motiv: nerespectare a regulilor de protecţie a datelor şi confidenţialitatea acestora.

Ce reţinem din amenzile aplicate? Daca prelucreaza date personale în baza consimţamântului oferit de persoanele în cauza, companiile în cauza trebuie sa se asigure ca acesta este obţinut în conformitate cu prevederile GDPR, adica liber exprimat, informat, specific şi neechivoc. În acest sens, se analizeaza întotdeauna daca respectiva companie are sau nu o poziţie dominanta pe piaţa în care activeaza şi daca în acest context poate constrânge utilizatorul în a agreea termeni comerciali abuzivi. De exemplu, în cazul amenzii în valoare de opt milioane euro aplicate companiei Apple s-a constatat ca aceasta a încalcat normele GDPR pentru ca nu a solicitat şi nu a obţinut consimţamântul utilizatorilor de iPhone pentru publicitatea personalizata.

Informarea corecta şi completa a utilizatorilor despre datele pe care le colecteaza şi despre cum acestea vor fi prelucrate în baza relaţiei comerciale, este un aspect care a stat la baza amenzii aplicate Whatsapp pentru lipsa de transparenţa în ceea ce priveşte dezvaluirea catre utilizatori a modului în care au fost prelucrate datele lor.

Publicitatea online targetata şi partajarea datelor cu caracter personal în acest scop nu sunt considerate prelucrari de date necesare pentru încheierea contractului între parţi, respectiv furnizarea de servicii sau bunuri solicitate de un consumator. În cazul Facebook, de exemplu, s-a constatat ca scopul pentru care utilizatorii îşi creaza un cont în reţelele de socializare este pentru a comunica cu alţi utilizatori, nicidecum pentru a primi reclame personalizate.

Important de ştiut, pentru companiile care pun la dispoziţia consumatorilor aplicaţii online sau platforme, este cum se pot feri de amenzi şi care sunt masurile minime şi obligatorii pe care trebuie sa le adopte?
Vorbim despre trei acţiuni obligatorii pentru a evita riscul de sancţiuni pentru neconformare, astfel:

- sa se asigure ca prevederile GDPR sunt înglobate în soluția de la momentul conceperii acesteia.
- sa se asigure ca respecta drepturile utilizatorilor prin construirea unor canale facile de exercitare a acestora, care prin designul şi modul în care sunt puse la dispoziţie nu descurajeazî utilizatorul din exercitarea drepturilor. De exemplu, funcţii ascunse în sub-meniuri, care fac dificila pentru utilizator navigarea pâna sa ajunga la funcţia în sine pe care o cauta spre accesare.
- sa nu colecteze date personale ce vor fi folosite pentru campanii de publicitate comportamentala fara acordul expres al utilizatorului sau fara a se asigura ca au un interes legitim ce poate fi justificat în conformitate cu prevederile legale.

Rațiunile sancțiunilor impuse de autoritățile de supraveghere pot fi împarţite în câteva categorii:
1. Informații privind cookie-urile – companiile trebuie sa ofere informații clare și complete cu privire la modul de gestionare al cookie-urilor.
2. Modul de gestionare al acceptarii/ refuzarii cookie-urilor – website-urile trebuie sa ofere posibilitatea refuzarii sau acceptarii cookie-urilor în mod deschis şi egal, utilizarea de dark patterns în gestionarea cookie-urilor este interzisa.
3. Utilizarea temeiurilor de prelucrare conforme – temeiurile de prelucrare a datelor personale ce se regasesc în Regulamentul GDPR la articolul 6, ”Legalitatea prelucrarii”, sunt piloni de baza ai unei prelucrari conforme, iar utilizarea lor trebuie sa aiba în vedere realitatea faptica, adica sa fie menționate în mod transparent și real, nu utilizate ca justificari precare şi neverosimile ale unor prelucrari.
4. Transparența în ceea ce privește temeiurile de prelucrare a datelor personale - instrumentalizarea abuziva a temeiurilor de prelucrare creeaza probleme ulterioare în informarile ce trebuie facute catre persoanele vizate conform articolelor 12 și urmatoarele, pot aparea discrepanțe sau zone gri în detalierea prelucrarilor efectuate, daca aceasta nu urmarește firul coerent al prelucrarilor reale.
Atenția la detalii GDPR a depaşit deja nivelul de la începuturile legiferarii domeniului, devenind din ce în ce mai important, astfel ca autoritaţile verifica din ce în ce mai mult respectarea normelor și conformarea de catre companii. Ofițerul responsabil cu protecția datelor din companie este obligat sa urmareasca și conformarea acesteia la norme și sa sesizeze, spre a fi corectate, eventualele nerespectari sau derapaje.

Despre Cristiana Deca
Absolventa a Facultații de Drept a Universitații București, cu masterat în Drept European, și în Design Thinking la M.I.T, Cristiana a fondat, în urma cu 12 ani, împreuna cu alți doi parteneri, prima companie suta la suta românească specializata pe servicii de conformitate în domeniul protecției datelor, Decalex.
Pasionata în special de zona care intersecteaza drepturile fundamentale ale omului cu evoluția tehnologiei, a obținut certificarea internaționala a celei mai prestigioase organizații în domeniul prelucrarii datelor, IAPP, ca expert în legislația europeana din domeniul protecției datelor cu caracter personal (CIPP/E).
În calitate de cofondator al Asociației de Profesioniști în Domeniul Protecției Datelor din România (ASCPD), în perioada 2019-2022, a reprezentat România în Confederația Europeana a Asociațiilor de Profesioniști în Domeniul Protecției Datelor. În urma cu doi ani (2021) a fost desemnata membru în board și în Consiliul de Conformitate și Etica al organizației EIT Health, fiind invitata frecvent ca speaker la conferințe internaționale din zona de privacy si cybersecurity.Spiritul întreprinzator, în permanenta cautare a celor mai noi inițiative din zona GDPR și cybersecurity, caruia i se adauga firea analitica, optimista și deschisa spre inovație, Cristiana Deca este partenerul care aduce mereu ideile noi în atenția partenerilor și a echipei de lucru.

Despre DECALEX
Pionier în domeniul GDPR, compania Decalex, fondata în anul 2011 de catre Cristian Deca, este dupa 12 ani de activitate un nume de referința pe domeniul serviciilor de conformitate în protecția datelor, cybersecurity, audit și consultanța de business. Compania urmeaza sa lanseze prima aplicație digitala din România destinata angajaților și companiilor, care va pune la dispoziția utilizatorilor, intuitiv și complet, toate resursele de care au nevoie pentru

respectarea prevederilor GDPR.